GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a“ ese: Joi'a si Duminec'a.
Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. v. . — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu 28. franci.

Anulu XLI.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru flacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 73. Joi, 26|14 Septembre 1878.

Cancelarii nordici si Andrássy.

Brasiovu, 26 Septembre 1878.

Rundunelele ne-au parasitu de multu. Ne apropiamu cu pasi rapedi de érna, candu fiecare 'si cauta unu culcusiu caldu, unu acoperementu bunu si trainicu. Diplomatii reintorsi de pe la escursiunile loru de recreare s'au pusu pe lucru cu noua vigóre, au inceputu se tiese noue intrigi, séu mai bine dicêndu se reapuce firulu de mai inainte. Ce n'ar' dá unii candu ar' cunósce secretulu acestoru tieseturi. Comitele Andrássy spre esemplu, ce n'ar' jertfi pentru cá se póta earasi aflá firulu ce l'a perdutu din momentulu candu ostirea austriaca a intratu in Bosni'a fara consimtiementulu Turciei, intimpinandu acolo o resistintia armata formidabila!

Cei trei ministri ai mariloru imperatii au totu lucratu la sórtea Orientului cumu lucréza cele trei parce séu ursitóriele la sórtea vietiei. Cu ce bucuria si cu ce sperantie mari a intratu Andràssy nostru in compani'a celoru doi dibaci cancelari ai imperatiiloru nordice. Candu ilu audieai vorbindu mai deunadi in delegatiuni, unde nu 'si laudá elu planurile cele minunate si dicea ca are se tiese o panza atatu de fina, incatu va admira'o lumea intréga — o panza in siese itie. Dér' inca dupa ce s'a intorsu dela Berlinu aducêndu cu sine in straitia tortulu gat'a, ce era torsu de Gorciacoff si Bismarck, ce nu 'si promitea elu, ce resultate grabnice si uriasie nu asteptá. „Cu doue companii me voiu preamblá cantandu prin Bosni'a“ — in acést'a credintia culminá visulu de auru alu ministrului nostru de esterne. Trist'a realitate l'a desteptatu inse prea curêndu dintrensulu, ca-ci abia a pusu in miscare resboiulu spre a tiese si i se incurcara itiele, ear' acuma se pare, ca si-a perdutu firulu cu totulu.

Prieteni'a grósa trebuie ca a esistatu intre cei trei ministri numai in aparentia, ca-ci la dincontra nu s'ar' simti comitele Andrásy atatu de singuraticu si parasitu in momentulu celu mai decisivu alu actiunei sale politice. Amiculu seu celu mai intimu Bismarck, in locu se-i sara intru ajutoriu cu tóta influinti'a ce-o posede, 'si spala urechi'a cu aceea, ca face o intrebare pe la cabinete, ca óre nu ar' fi dispuse a se alaturá la unu pasu collectivu in contra Pórtei, provocandu-o a esecutá mai grabnicu si mai acuratu decisiunile congressului dela Berlinu. Cancelariulu germanu sciea prea bine, ca respunsulu mariloru poteri va fi mai multu negativu. Apoi déca poterile s'ar' fi si invoitu a face acelu pasu collectivu, crede cineva, ca ar' fi folositu cevasi comitelui Andrásy? Cate provocari de acele collective nu au fostu simplu ignorate de Sultanulu, remanendu fora nici unu resultatu.

Intru aceea prietenulu Gorciakoff se ingrigesce de-o parte a nutri pe ascunsu prin agentii sei slavi foculu insurrectiunei in Bosni'a si Herzegovin'a, de alta parte nu incéta a face comitelui Andrásy propunerile cele mai seducatórie de aliantia cu sant'a Russia, dicêndu-i, ca acést'a o póte castigá Austro-Ungari'a numai dupa ce va fi legatu mai antaiu fratia cu favoritii Tiarului, cu Milanu alu Serbiei si cu Nichit'a alu Muntenegrului. „Sórtea intreprinderei austro-ungare póte se fia decisa in sensu favorabilu numai in Belgradu si Cetinie“ dice diuariulu russescu „Golos“ si apoi continua: „Fora ajutoriulu serbilorn si alu muntenegriniloru Austri'a n'o se fia in stare a suprimá insurectiunea in provinciile ocupate, ca-ci dór' nu 'si va mobilisá si tramite acolo intrég'a armata. Déca cei din Vien'a sunt decisi se se intieléga cu principatele slave, trebuie se faca concessiuni serióse nu numai serbiloru si muntenegriniloru, ci tuturoru slaviloru de pe peninsul'a balcanica. Numai pe calea acést'a, numai in aliantia cu toti slavii din Orientu si cu Russi'a póte se dobandésca Austri'a fructele dorite. Déca cabinetulu de Vien'a se va aretá amicabilu unei asemenea combinatiuni, dandu politicei sale unu caracteru slavu, atunci va invinge fórte iute greutatile sale de acuma, cu tóte sfortiarile si cu tóta reutatea maghiariloru.“ Astfeliu de consilie dau diuariele inspirate dela Petersburgu comitelui Andrásy, pe candu acest'a se silesce si acuma din respoteri a inchiaiá o conventiune cu Turci'a.

Din critic'a situatiune, in care se afla tara indoiéla ministrului Andrássy, l'ar' poté scapá momentanu numai unu lucru, déca adeca ar' succede armatei din Bosni'a a deveni stapana a insurrectiunei, inainte de a sosi érn'a cu neajunsele sale. Unii sustienu ca nu mai trebuie cá meetingurile maghiare se céra retragerea armatei din Bosni'a, ca-ci se póte intemplá, cá se se véda silita a se retrage prin nefavorulu timpului de érna, déca nu va succede a suprimá pana atunci insurrectiunea. Scirile sosite in urma din Bosni'a ne incuragiaza a sperá in possibilitatea din urma, celu puçinu catu privesce partea cea mai insemnata a teritoriului de ocupatiune. Dér' nici acést'a nu va ajutá multu comitelui Andrássy. Amiciti'a cancelariloru nordici pentru elu a duratu numai atat'a, pana ce l'au facutu se intre in Bosni'a, se incurce monarchi'a in luptele orientale, acuma se uita cumetrii Bismarck si Gorciacoff cu compatimire la sfortiarile zadarnice ale politicei sale dicêndu-i: Hic Rhodus, hic salta!

Tempora mutantur.

Guvernamentalulu „*Pester Lloyd*“, care totdeauna s'a aratatu dusmanosu si necajitu pe romani, vine intr'unu articulu de fondu din 21 Septembre a. c. si lauda pe romanii din Romani'a libera inaltiandui pana la ceriu. Din acestu articulu luamu si noi partile cele mai remarcabile.

Dintre tóte tierile, despre cari tractéza tractatulu dela Berlinu, — scrie „P. Ll.“ — numai singura Romani'a a fostu fericita de a nu fi discutate afacerile sale in timpulu din urma de pres'a europénа. Acést'a stare intr'adeveru de invidiatu o turbura doue telegrame dela Bucuresci, cari se ocupa cu politic'a viitória a statului vecinu. Depesi'a cea d'antaiu arata, ca guvernulu romanu este aplicatu a predá muscaliloru Basarabi'a, si a se supune impregiurariloru fatale, fara de a dá russiloru unu actu legalu formalu.

Dupa reulu, care l'au causatu russii romaniloru prin aceea, ca le-au luatu Basarabi'a, castigarea Dobrogii este totu ce póte fi mai amaru, din cele ce au pregatitu rusii pentru aliatii loru. Desconsiderandu greutatile, pe cari le ar' poté intimpiná ori-ce statu europeanu, candu ar' ocupá Dobrogi'a, se póte intemplá si aceea, cá se se organiseze si bande de bulgari, cari se sté in legatura cu russii si se faca resistintia romaniloru, ca dupa cele petrecute pana acuma russii diplomati sunt capabili si de astfeliu de lucruri. Esperiintiele cele triste, care le au facutu romanii in cei doi ani din urma, ii voru fi invetiatu minte. cá se nu se mai arunce orbesce in braçiele russiloru. Tóte popórele, cate au avutu de a face cu russii numai odata in vieati'a loru, nui mai dorescu, si aceia, cari se inchina orbesce Russiei, dé Dumnedieu se aiba parte numai scurtu timpu de domni'a loru si in veci nu voru mai vré se audia de ei.

Politicii romani de multe-ori au doveditu, ca sunt *prudenti, intielepti si ca pricepu situatiunea generala* si intielegu consecintiele ce urméza din ea. Romani'a intrece atatu in privinti'a politica, catu si in privinti'a militara pe Serbi'a, care sta sub gloriosulu sceptru a lui Milanu. Chiaru si in casulu, candu poterile, ce conducu statulu romanu, ar' mai avé pofta de a amblá dupa aventuri, cá cele din anulu trecutu, este impressiunea pré adenca, ce a lasat'o alianti'a russésca in tóte cercurile poporului romanu, decatu cá se mai cuteze vreodata guvernulu dela Bucuresci se mai chiame in tiéra pe aceiasi ospeti. Diu'a dela Griviti'a, pe care a serbat'o principele Carolu mai deunadi printr'o proclamatiune energica nu o voru uitá romanii curendu, ei isi voru aduce aminte de diu'a aceea, in care si-au versatu sangele ostasii sei pentru o causa straina si dusmana. Dér' Griviti'a o voru uita-o voru uitá chiaru si sacrificiile din acea dî, numai de umilirile, de despoierile de tóte dilele si de brutalitatile nemarginite nu 'si voru uita romanii, ca acelea le-a induratu tiér'a si fiecare cetatianu din caus'a politicei russesci si dela armat'a russésca.

Romanii, cumu se vede, sunt intr'adeveru determinati a deveni *elementulu de ordine si de civilisatiune in Orientu.* Romanii sunt chiamati a jocá aceea rola in nordulu imperiului otomanu de odinióra, care o are elementulu elinu in sudulu peninsulei balcanice. *Elementulu romanescu, cá si celu grecescu* cade dupa natur'a lui sub scutulu aceloru poteri, cari catu de sila, catu de voie buna cauta se impedece in totu chipulu, cá se nu se maresca sfer'a poterei russo-slavice. Ca Romanii au trebuintia de o astfeliu de aperare si protectiune iti arata o simpla aruncatura de ochiu pe chart'a tierii loru. Romanii incungiurati din trei parti de russi, bulgari si serbi, n'au alta scapare, decatu, de a se alipi de Austro-Ungari'a, cu care se invecinéza la nordu, déca nu voiescu se fia striviti de despotiile cele mari si mici ale slaviloru. *Romanii totdeauna potu contá, ca Austro-Ungari'a va fi gata ale intinde man'a in totu momentulu* si chiaru primirea cea stralucita a domnului *Cogalniceanu* la Vien'a, constata simtiemintele, si dispusetiunile, cari domnescu in amendoue partile ale monarchiei catra Romani.

Noi amu dis'o in mai multe ronduri si o repetamu si acuma, ca voimu, cá se se ridice popórele din Orientu, dara numai acele popóre, cari representéza unu adeveratu elementu de ordine si de civilisatiune, déra nici decatu acele staturi mici talharesci (Raubstaaten), cari totdéuna au fostu atitiate si agitate de propagand'a russésca. Acelea niciodata nu voru poté trai in pace si in liniste, ca atunci ar' trebui se se nege ele pe ele insele. Cu catu suntemu in contra oricarei aliantie cu acestea elemente, fie aceea de orice natura va fi, cu atata suntemu mai aplecati a pledá pentru o intielegere cu unu statu cumu e celu romanu. Déca prin castigarea Bosniei voimu intr'adeveru se ajungemu la acelu scopu, cá se tienemu Serbi'a in freu, atunci nu potemu mai bine inaintá acelu scopu, decatu déca ne vomu intielege cu romanii despre acele interesse, cari sunt comune romaniloru si monarchiei.

Déca monarchi'a doresce, cá incordarile sale se fia incoronate de resultate favorabile, atunci se se arate catra amicu cu amicitia sincera si catra inimicu se fia totu atata de dusmana. Cu catu mai tare s'au demonstratu, ca russii au jafuitu pe aliatii loru, cumu au facutu cu romanii, ba nici pe vasalii sei nu i-au crutiatu, cumu s'a vediutu in Serbi'a: cu atata mai tare se arate Austro-Ungari'a in façi'a lumii, ca ea orice aliantia inchiaie cu cineva, o incheia cu cinste si cu omenia si o implinesce omenesce, fara de a o face dependinta dela unu resultatu favorabilu s'au nefavorabilu.

Mai in urma dice „P. Lloyd“: „*Dorimu si ne vomu si stradui, cá cei din Bucuresci se fia catra noi sinceri si binevoitori, ca de reuvoitorii din Belgradu si din Cetinie ne vomu sci si noi aperá.*“

Luptele in Bosni'a si Herzegovin'a.

Despre Bihaci, care s'au facutu renumitu, prin luptele de mai deunadi, avemu urmatóriele sciri: Edificiile erariale, casarmele cele mari si fortificatiunile se afla intr'o stare deplorabile, numai siantiurile cele noue au fostu facute dupa tóte regulele artei. Edificiile erariale au suferitu puçinu prin bombardamentu. Aici s'au aflatu locu spre a asiediá 2000 de infanteristi si doue escadróne cavaleria. S'au aflatu 16 tunuri de fortarétia, si cateva tunuri vechi austriace, fara lafeturi. Pe langa aceea s'a aflatu fórte multa munitiune, déra de totu puçine provisiuni. Satulu catolicu Zegar e mai de totu stricatu. Satenii din acestu satu n'au luatu parte la lupta din contra ei au scapatu multi din ficiorii nostri, chiaru si pe mediculu regimentului Zamboni. Caus'a ca n'amu isbutitu la primulu atacu a fostu, ca noi amu desconsideratu fortiele insurgentiloru. Ataculu de alu doilea l'amu facutu cu fortie multu mai considerabile.

Déra si de a dou'a óra perderile din partea nóstra au fostu insemnate. Regimentulu Airoldi a intratu mai antaiu in fortarétia si stégulu lui falfaie pe castelu. Reuniunea politica din Bihaci fu desfiintiata. S'a constatatu, ca esista o liga politica intre mahomedani, care e intinsa peste tóta Bosni'a si Herzegovin'a. Soldatii si oficierii, cari cadiura in lupt'a de pe langa Zegar, zacura patru dile sub ceriu deschisu jafuiti si slutiti. Dupa aceea poruncira turcii catoliciloru, cá se-i ingrópe. Pe muntii de catra resaritu se vedu cete de insurgenti, a carora arme stralucescu. Poterea insurgentiloru se afla in muntii dela Germecu. Se astépta in totu momentulu, cá Culen-Vacuf se capituleze.

Dela V i e n 'a 23 Sept. se telegraféza: Trupele nóstre au luatu in 22 l. c. t a b e r 'a i n t a r i t a p r i n c i p a l a a insurgentiloru pe inaltimile dominante dela S e n c o v i c i, cu doue tunuri, munitiune si provisiuni. Insurgentii au fostu imprastiati. In 21 l. c. trupele nóstre au ocupatu O l o v o. Insurgentii o luara la fuga. Insurgentii, cari s'au fostu fortificatu la Maljevica-Planina (Bosni'a de ostu) au fostu goniti si urmariti de artileri'a nóstra. Docani (spre nordu dela Tuzla) a fostu ocupatu de ai nostri. Deórece deputatiuni, cari s'au presentatu la cuartirulu generalu, au declaratu, ca Tuzl'a si Bielin'a se voru supune, s'a procesu la ocuparea si desarmarea amberolu locuri. — Divisiunea 36 anuntia, ca desarmarea in muntii Cazara si Rosor'a s'a esecutatu fora resistintia. Comandantulu cordonului in Lapaculu de josu anuntia, ca ia succesu demonstratiunea ce a facut'o in contra localitatii Culen-Vacuf (la fruntari'a vestica a Bosniei); diece notabili din Vacuf, Ostrovic'a, Orasacu si Havata predara adresse de supunere, anunciandu totodata supunerea aceloru localitati si cerendu gratia si ertare pentru ca au calcatu hotarele.

Respunsulu guvernului romanu la not'a Russiei.

Diuariele din Romani'a publica dupa „l'Orient" important'a nota, prin care ministrulu de esterne romanu a respunsu la not'a Russiei in privinti'a Basarabiei. Ea suna asia:

Bucuresci, 25 Augustu (6 Sept.) 1878.

Domnule ministru! Insciintiandu-ve despre primirea scrisorei dv. dela 11/23 curinte si spre a corespunde dorintieloru enunciate in ea, am onórea de a aduce la cunoscinti'a Escelentiei-Vóstre disposi iunile, ce guvernulu princiaru crede folositoru de a adoptá pentru a asicurá mersulu regulatu alu luarii posessiunii Basarabiei de catra autoritatile russesci, si de a ocroti astfeliu interessele de ordine diverse ingagiate in cestiune. Mai antaiu voi luá libertatea de a spune Escelentiei-Vóstre, ca nu potu de catu se me unescu pe deplinu cu opiniunea formulata in depesi'a Escelentiei-Sale d. consiliaru actuale de Giers, la care se refere not'a d-vóstre, in privinti'a necesitatii generale de a se restabili grabnicu pacea in Oriente si in Europ'a.

Nici o tiéra nu simte mai multu de catu Tiér'a romanésca trebuinti'a de a vedé intórcerea la starea de pace, redandu afaceriloru cursulu loru normale si sicuranti'a. Pentru desvoltarea regulata si pentru prosperitatea Romaniei, acést'a este o conditiune totu atatu de esentiale, cá si armoni'a relatiuniloru ce a avutu totdeauna pe anima de a intretiené cu poternicii vecini. De aceea, de si otaririle tractatului dela Berlinu in privinti'a Romaniei sunt deosebite de acele, pe cari ea le spera, guvernulu princiariu, caleuzitu de simtiemintele-i de deferintia catra Europ'a, e otaritu a esecutá intr'unu modu leale, intru catu ilu privescu, clausele disului tractatu, si a dá astfeliu o noua dovéda despre pretiulu ce da pastrarii increderii si solicitudinei poteriloru semnatare. Mesurile deja luate in privinti'a mai multoru din acele clause sunt o dovada despre intentiunile ce anima in acésta privintia cabinetulu princiariu.

Asupra procedurei ce Escelenti'a Vóstra binevoiesce a propune de a se adopta pentru a se transferá Basarabi'a Russiei, guvernulu romanu crede ca ea e susceptibile de o insemnata simplificare. Elu crede, ca intocmirea unei comissiuni internationale, insarcinata de a fisa garanti'a cea noua intre cele doue tieri, n'ar avé altu resultatu de catu de a aduce óre-care intardiare in esecutarea articolului tractatului dela Berlinu. Intr'adeveru, lucrarea de delimitare, neaperata in 1857, atunci candu era vorb'a de a fisá fruntaria, cá se dicu asia, conventionale, astadi e de prisosu, de vreme ce fruntariele, aretate intr'unu modu espresu si fara contestare posibile, sunt formate din natura de o parte de Prutu, de cealalta de talvegulu bratiului Kiliei cu gur'a dela Stari-Stambulu.

Cabinetulu princiaru, recunoscendu impreuna cu Escelenti'a Vóstra folosulu delegatiloru speciali pentru diferitele ramuri administrative si judecatoresci, a datu functionariloru sei superiori instructiuni, cari le prescriu de a se pune in positiune de a regulá in scurtu timpu, in intielegere cu delegatii speciali ai cabinetului imperiale, desemnati ad-hoc in modu oficiale, ordinea de transmitere a servitieloru, a archiveloru, a dosareloru, etc., dupa formele ce se obicinuiescu in asemenea impregiurari.

Sunt convinsu, domnule ministru, ca Escelenti'a Vóstra va apreciá modulu practicu, dupa care e de opiniune guvernulu romanu, ca s'ar' poté seversí transferarea Basarabiei la Russi'a. Acestu modu de procedere i-a fostu inspiratu prin urginti'a, cu care cabinetulu imperiale, dupa termenii scrisorei Escelentiei Vóstre, cere de a se grabi indeplinirea formalitatiloru trebuintióse pentru luarea in posessiune a Basarabiei de catra autoritatile imperiale.

Terminandu, nu potu de catu a me felicitá pentru dorinti'a, esprimata de guvernulu M. S. Imperatului, de a reincepe cu Romani'a bunele relatiuni, cari nici odata n'ar' fi trebuitu se sufere cea mai mica atingere. Sciamu, domnule ministru, ca adeveratii amici ai Romaniei au deplansu neintielegerea de curêndu intemplata: dér' trebuie se multiamescu Escelentiei Vóstre, pentru ca binevoiesce a impartasi acésta parere. Multiamita dispositiuniloru cabinetului imperiale si concursului Escelentiei Vóstre, nu me indoiescu, ca voiu vedé cele mai bune relatiuni esistandu de aci inainte intre guvernulu imperiale russu si guvernulu romanu. Rogu pe Escelenti'a Vóstra se binevoiésca a primi, etc.

Ministrulu afaceriloru straine ad interim,
C a m p i n e a n u.

D o b r o g i 'a.

De candu au impartitu marii diplomati adunati la Berlinu Orientulu si au decisu faimosulu schimbu alu Basarabiei cu Dobrogi'a, au aparutu in diuariele din Romani'a feliu de feliu de idei si de planuri, ca cumu se purcéda Romani'a, candu va luá acesta tiéra in stapanire. Unele diuare dicu, ca romanii se puna Dobrogi'a sub unu guvernatoriu deosebitu si se o administreze cu totulu esceptionalu, altii propunu alte modalitati. Dintre cele ce s'au propusu pana acuma in privinti'a primirii, organisatiunii si administratiunii Dobrogiei, modalitatea, ce o desfasiura diuariulu „Foisiorulu" din Dorohoiu dela 2 Septembre, merita tóta atentiunea, fiindu un'a din cele mai corespundietórie impregiurariloru. Eata in estrasu punctele principale alu articulului din cestiune:

„Suntemu fericiti de a vedé din diuarulu „Romanulu", care este unu organu sinceru si onestu alu guvernului liberalu-nationalu, ca intentiunile ministerului privitóre la Dobrogi'a sunt bune, si ca guvernulu are de gandu a face acolo o organisatiune romanésca seriósa, civilisatóre si de natura a asecura, cu prosperitatea ei, prosperitatea si intarirea nationalitatii romane. Amu disu si repetamu, ca este de unu eminentu interessu si politicu si economicu de a primi Dobrogi'a, dér', amu mai disu ca, déca luamu Dobrogi'a, trebuesce se nu mai comitemu ratacirile ce am facutu cu Basarabi'a, si se avemu catra acea noua parte a Romaniei negligenti'a culpabila ce amu avutu catra partea ce perdemu, si pe care tóte guvernele au tractat'o cu o nepasare criminala.

„Trebuiesce se romanimu Dobrogi'a si s'o romanimu prin scóla, prin biserica, prin institutiuni desvoltatóre bogatiiloru ce póte produce, si infloritóre pentru resursele ce are. N'amu voi se intramu in Dobrogi'a cá unu rege „Bobèche" cu totu alaiulu fanfaronu alu poteriloru, unde domnesce regimulu absolutu, si cu sabi'a sbarnainda a unui guvernatoru generalu. Amu voi se intramu in Dobrogi'a, cá o potere, care avendu consciintia de missiunea ei de a luminá si de a civilisá, care, cunoscêndu binefacerile libertatii, respectandu principiile de umanitate, voiesce se le introduca in tóte unghiurile, care 'i apartienu si care pentru acést'a procede prin convingere ear' nu prin impunere. Noi voimu cá o comissiune compusá din representanti ai natiunei, senatori si deputati si din delegati ai guvernului, se ocupe Dobrogi'a, se cerceteze pâsurile, poterile si resursele ei, s'o organise, se unifice institutiunile ei cu ale statului romanu, se reguleze aplicarea legiloru in vigóre in Romani'a si se stabilésca autoritatile publice romanesci.

„Scóle primare, licee, gimnasiuri, scóle normale, scóle de arte si meserii, scóle de agricultura, silvicultura si horticultura, o facultate, o justitia bine combinata, tribunale si o curte de apelu, biserica romanésca, unu episcopatu, unu seminaru, institutiuni de industria, desvoltarea resurseloru economice si a bogatieloru, ce ea póte produce, o armata teritoriala bine formata si bine instruita, pe care Romani'a se póta contá cu incredere, eata cu ce se va romani Dobrogi'a. O buna organisare, libertate, justitia, cultura a spiritului, legalitate, respectu alu omenirei, eata ce intaresce unu poporu, 'i da simtiementulu unirei, si potere. Neaperatu, ca deocamdata, trebuiesce in Dobrogi'a o armata romana, si o armata numerósa pentru a garantá linistea si securitatea publica. Dér' nu este necessitate de unu guvernatoru generalu pentru a comandá acea armata; unu generalu de divisiune, unu generalu de corpu séu maresialu, déca voiti se mergeti pana asia de susu, este de ajunsu pentru acést'a. Noi amu disu si repetamu guvernului partidului liberalu-nationalu: „Alege functionari buni, capabili, probi si „justi, alege oficieri instruiti, energici si conci-„lianti, alege professorii cei mai savanti*), prelatii „cei mai eminenti, magistratii cei mai demni si „mai independenti si tramite'i in Dobrogi'a, dupa „ce comissiunea compusa din mandatari ai na-„tiunei si delegati ai guvernului, va face unu „planu generalu, unu projectu deseversitu, unu „studiu seriosu de resursele, poterea si impar-„tirea Dobrogei in circumscriptiuni administrative, „judeciare si clericale."

„Dobrogi'a a fostu romana, in Dobrogi'a este o populatiune romana fórte numerósa. datori'a guvernului este de a respandí, de a sustiené romanismulu si de a romani intrég'a populatiune. Romani'a nu a cuceritu Dobrogi'a, ea a dobendit'o in interessulu liberarei, civilisarei si rehabilitarei unui poporu robitu pana acum. Romani'a trebuiesce se scie a face se fia iubita de Dobrogi'a, a o face se se contopésca in nationalitatea romana si a o pastrá cu vointi'a ei de a fi totdeauna corpu din corpulu Romaniei."

Diversele nationalitatii ale Dobrogei.

Populati'a Dobrogei consista din romani, bulgari, russi, tatari nogai, turci (parte osmani, parte pomaci), cerchesi; germani din Basarabi'a si tienutulu Odessei, greci, tigani, armeni si evrei (numai in orasie). — Aceste populatiuni fórte amestecate traieau sub regimulu asiá numitului patentu de colonisatiune alu inaltei Porti, un'a din legile cele mai l i b e r e si mai d e m o c r a t i c e, nu numai a imparatiei otomane, ci a Europei in genere. Pamenturile se dau locuitoriloru g r a t i s u. In cei d'antaiu siese ani ai posessiunei locuitorii erau liberi de ori-ce dare fonciara (de pamentu) ba chiaru de darea numita a rescumperarei servitiului militaru. Dupa douedieci de ani colonistii devinu proprietari definitivi ai pamenturiloru ocupate. Traindu sub regimulu unei absolute libertati a consciintiei, puindu-lise la dispositiune pamenturi roditóre fara nici o plata, neavendu a

*) Asia a facutu Germani'a in Alsati'a si Loren'a. A dusu la universitatea din Strassburg celebritati ér professori de cei mai capabilí la tóte scolile si i-au platitu cu multu mai bine decatu la alte institute din Germani'a propria.
Red. „G. Tr."

plati decatu odata pe anu darea pentru turme, Dobrogienii dupa a loru propria marturisire, au avutu sub guvernulu Portii traiulu celu mai fericitu cu putintia. Déca acést'a n'ar' fi fostu astfeliu, n'ar' fi emigratu moldoveni, russi, germani, tatari cu miile in acele tienuturi.

Romanii (moldoveni 33,000 plus cateva mii de ardeleni) cuprindu si orasie si sate. In Tulcea sunt 5000 si asemenea in numeru mare sunt in Macinu (1000) Mahmudie, Isacce, (vadulu lui Isacu). In frumosulu satu Grecii sunt 400—500. Apoi aprópe neamestecati sunt in marile sate Niculitielulu, Lopal'a ti Rasova, Aprópe neamestecati mai sunt in satele: Saraus, Caraibel, Sarighiol (laculu galbenu), Agigiolu (laculu amaru), Calic'a, Sabangi, Cataluiu, Nalbantu, Casil'a. Samov'a, Parchisiu, Rachelu, Lungaviti'a; la munte in Tiurc'a si Iaiti'a; in façi'a Galatiloru in Vacareni, Garbin'a si Jijil'a; spre sudu de Macinu in Turcóea, Satu-nou si Peceneg'a. Amestecati cu mocanii sunt moldovenii in marele satu Doienii, la Fantan'a berbecelui (Koiunbunor), la Igrumatu, Cemsilér, Araklar s. a. m. d. Impregiurulu Rasovei sunt curatu romanesci Cocarlesii si Satulu-romanu (Ohlakioi). Apoi se intindu departe in tiéra amestecati mai multu séu mai puçinu cu tatarii si bulgarii. — In fine ardelenii (mocanii) intru catu sunt asiediati si nu ambla cu turmele, ocupa satele Varusiu, Garlice si Gróp'a-Ciobanului. Pe lenga multe biserici si o séma de scoli romane au doue manastiri: Cucosiulu si Niculitielulu.

Tatarii formeza majoritatea relativa a populatiunei din tiéra. Parte sunt asiediati de multu, partea mai mare inse (60,000) au fostu isgoniti din Russi'a la 1856 si au ocupatu in Dobrogea unu teritoriu de vr'o patrudieci de mile patrate. Ei se ocupa cu plugari'a, crescerea de cai si camile si sunt chirigii pentru martori din laintrulu tierii spre tiermulu Marii-negre.

Osmanii sunt in pasialiculu Tulcei abiá vreo 2599

Cerchezii fusesera adusi in numeru de 20,000

Germanii locuiescu in patru sate; la Malcociu vr'o 30 de familii catolice din Germani'a de sudu, la Cataliniu 20 familii, la Ciucarov'a 30 familie amestecate cu romanii, russi si tatari; la Faukelhain (Atmagé) 50 de familie cu biserica noua si preotu din Prussi'a.

Grecii nu sunt plugari decatu intr'unu singuru satu Alibeikioi, camu 30—40 de familie. Ceilalti sunt negutiatori, carcimari, cafegii in orasie si prin sate.

Russii de tóte cultele si bulgarii voru fi asemenea in numeru de 22—23,000; bulgarii se ocupa cu negotiulu si plugari'a, russii in mare parte cu pescuitulu moruniloru si prepararea icreloru.

Si o tiéra, in care atatea elemente traiescu pacinicu lenga olalta sub regimulu unoru legi multu mai liberale, decatu cele din restulu imperatiei, o tiéra, unde n'au fostu conflicte sangeróse, nici revolutiuni, unde populatiunea e in parte fórte bogata, R. L. o numesce o tiéra selbateca. Dobrogea e o tiér'a pustia si nesanetósa, inse e departe de a fi selbateca. Pustia din caus'a mlastineloru, mocirleloru, din caus'a friguriloru, cu unu cuventu o tiér'a, unde omulu e mai multu decatu in alte locuri espusu agentiloru destructori ai naturei. Dér' acestu omu, care locuesce acolo, nu e de locu selbatecu. („Timpulu".)

Societatea „Iuli'a" din Clusiu.

(Dupa raportulu generalu despre starea si activitatea ei dela infiintiare pana la finea anului 1876/7.)

Societatea de lectura „Iuli'a" a junimei romane universitarie din Clusiu cá si alte societatii a avutu de a trece prin mai multe fase pana a ajunsu in stadiulu, in care se afla astadi. Indata ce s'a deschisu universitatea din Clusiu, studentii romani dela acésta universitate isi propusera, cá se infiintieze si densii o societate, in care se se cultive in limb'a romana si se se familiariseze cu literatur'a romana. Pentru cá ide'a conceputa se nu remana idea góla si mórta se adunara studentii dela tóte facultatile in ajunulu anului nou 1873 si serbara acea séra in modulu celu mai frumosu si mai minunatu, cu atata mai vertosu, ca la acea petrecere cordiala luara parte cu tinerimea studiósa tóte familiile fruntasie, romane din Clusiu. Cu ocasiunea serbarii anului nou se adunara 240 fl., cari se destinara pentru de a pune basea la unu fondu pentru o scóla romana de fetitie in Clusiu. Junimea, cá intemeiatórea acestui fondu possede pentru tóte timpurile dreptulu de a avé din gremiulu seu unu membru in comitetulu fondului. Acést'a intrunire incuragià pe studenti si ii facù se mérga in intreprinderile loru si mai departe. Chiaru in dulcele Craciunului in anulu 1873 dadù junimea studiósa unu concertu impreunatu cu jocuri nationale romanesci, care a esitu peste asteptare de bine. Venitulu incursu dela acést'a petrecere s'a intrebuintiatu spre a pune basa la fondulu societatii.

Cele doue intreprinderi memorate au facutu cá junimea studiósa, cu inceputulu anului scolasticu 1873/4 se compuna unu regulamentu provisoriu, care indata ilu asternù rectorului universitatii spre aprobare. Junimea nu voiá se abia o societate efemera, ci dorea se aiba o vatra stabila, permanenta si solida, de aceea cu inceputulu anului 1874/5 tramise statutele definitive guvernului spre aprobare si intarire. Statutele fura modificate de repetite ori din partea guvernului, din care causa numai in Maiu 1876 se intarira definitivu.

Numai in Maiu 1876 se incepe adeverat'a vieatia a acestei societati. Societatea pe bas'a statuteloru tiene siedintie ordinarie, straordinarie si publice. Siedintiele ordinarie se tienu odata pe luna, in care, pe langa alte discussiuni se cetescu disertatiuni, poesii si alte elaborate scrise de membri societatii. Siedintie publice se tienu in fiecare anu cate doue, un'a in presér'a anului nou, alt'a pe la finea dulcelui Craciunului, numai catu siedinti'a publica s'a inlocuitu printr'unu concertu impreunatu cu jocuri nationale romanesci, jocandu-se mai cu séma calusieriulu, spre care scopu s'au procuratu, prin staruinti'a dómneloru din Clusiu, 12 parechi de vestminte calusieresci elegante. In anulu 1876/7 s'au cetitu 13 elaborate in siedintiele ordinarie, dintre care 10 tractéza materii poetice eara 3 materii reale si una economica. Concertulu din 1876 a cuprinsu in programa doue cuventari, un'a de deschidere, alt'a de inchidere si noue obiecte diferite, cari parte s'au cantatu, parte s'au declamatu. In concertulu din 1877 s'au esecutatu optu piese parte cantate parte declamate.

Societatea in anulu 1872/3 a avutu 12 membri, in 1875/6 20, in 1876/7 30, eara in anulu 1878 s'au inscrisu 35 de membri. Membri fundatori are societatea pana acuma numai unulu. — Societatea are o avere de 396 fl. 16 cr. Bibliotec'a are pana acuma numai 64 opuri, mai multe diuare si mai multe brosiuri. Societatea a avutu pana acuma doi conducatori.

Dorimu din anima si din sufletu, cá acést'a societate tenera se crésca si se prospereza atatu in privintia materiala, catu si in privinti'a morala si intelectuala. Pentru cá societatea se prospereze in tóte trei directiunile se recere mai pre susu de tóte, cá toti membri se traiésca cá fratii, avendu necurmatu inaintea ochiloru cuvintele istoricului Salustiu: „Concordia parvae res rescunt, discordia maxumae dilabuntur" si urmandu-le cu cea mai mare scumpetate, ca déca se va incuibá discordi'a si ur'a de acuma in animele tineriloru, atunci ce furtune se voru redica in vieati'a practica, unde se amesteca si se incrucisiéza sute si mii de interesse private si personale, unde desiertatiunea omenésca, ambitiunea falsa si desiérta jóca rola fórte insemnata.

Tóta ambitiunea si rivalisatiunea loru se se cuprindia intr'aceea, cá se aiba o purtare catu mai solida dovedindu chiaru prin aceea, ca sciu se apretiuésca de ajunsu libertatea academica si se nisuésca din tóte poterile a se perfectioná catu mai multu in sciintie, si mai cu séma in limb'a romanésca, cautandu a'si insusi cu deosebire in scriere unu stilu catu se póte mai usioru si mai placutu. Membrii societatii se caute a corespunde cu atata mai vertosu dorintieloru aretate, cu catu o dicala strabuna dice: „Qui proficit in litteris, sed deficit in moribus non proficit, sed deficit.

Istoriculu unui regimentu de dorobanti.

A trecutu unu anu de candu armat'a romana prin faptele gloriόse pe campulu de resbelu in giurulu Plevnei a implutu lumea de admirare. Intre regimentele, cari s'au luptatu mai bravu si au avutu mai mari perderi este a se numerá si regimentulu alu 10-lea de dorobanti. Publicamu cu placere unu istoricu alu lupteloru acestui regimentu scrisu in stilu militariu. Intrensulu se oglinda curagiulu celu mare si tóte suferintiele ce le-a induratu soldatulu romanu in campani'a trecuta.

Istoriculu

regimentului alu 10-lea de Dorobanti dela mobilisarea s'a pentru campani'a anului 1877—78 pana la 6/18 Aug. a. c. diu'a desconcentrarii si a reintórcerei in resiedinti'a s'a Focsiani.

In conformitatea ordinului d-lui ministru de resbelu Nr. 2981 din 3 Apriliu 1877 ambele bataliόne, ce formeza acestu regimentu la 9 Aprilie se aflau concentrate la resiedintiele loru; I-ulu la stabulu regimentului in orasiulu Focsiani si alu II-lea in Tecuciu, fiecare compania avendu unu numeru de 150 combatanti cu gradele necessarie, ér' efectivulu generalu alu corpului dupa situatiunea de façia:

Oficieri superiori: Coloneli 0, Locotenenticoloneli 1; majori 2; Totalu 3. Oficieri infer.. Capitani 5; Locotenenti 5. Sublocotenenti 5; Totalu 15. Trupa: Sergenti-majori 5; sergenti 60; corporali 80; soldati 1023; tobasi, cornisti 32; totalu 1200.

Personalulu medicalu consta din 1 medicu de batalionu cl. I si 1 medicu de batalionu cl. II, avendu la dispositiune sectiunea de sanitari. — Equipamentulu si armatur'a complete pe trupa dupa situatiune avendu armele cu acu sistemulu „Dreyse".

La 10 Aprilie 1877 regimentulu intruninduse in Tecuciu si avendu in frunte pe d-lu locotenentu-colonelu Maldarescu, comandantulu seu, plecà de aici cu calea ferata si la 11 c. sosi in Bucuresci, de unde la 15 c. a cantonatu in satulu Magurelele-Otetelesianu; la 27 c. s'a pusu in marsiu ajungendu la Stanesci la 30 c.; de aici s'a detasiatu I batalionu sub comand'a d-lui maioru Siontiu la Slobozi'a lenga Giurgiu, unde a facutu serviçiulu de avantposturi pe malulu Dunarii pana la 8 Maiu, candu regimentulu a fostu pusu in marsiu si la 22 c. a sositu in Motiatiai, aici s'a adusu drapelulu regimentului dela marele cuartiru generalu alu armatei din Poiana — acestu corpu fiindu nou infiintiatu. — La 12 Iuniu alu II-lea batalionu sub comand'a d-lui majoru Lipanu a fostu detasiatu la Rastu pentru serviciulu de avantposturi, aici cu ocasiunea trecerei unui vaporu russescu spre Giurgiu, turcii din orasiulu Lom-Palanka — vis-à-vis de Rastu — bombardandulu au aruncatu mai multe obuse intre avantposturi, cari pentru prima óra au fostu salutate in asemenea modu. — La 22 Iuniu a plecatu si I-ulu batalionu la Rastu, aici s'au adusu armele „Krnka", cari au inlocuitu pe „Dreyse". — La 6 Iuliu reintorcandu-se la Motiatiai — fiindu schimbatu de regim. alu 8 de linia — a statu aci pana la 21 Iuliu, candu a pornitu spre Islaz; ajungendu la 26 in Islaz, la 28 c. s'a reintorsu la Corabi'a si de aici la 3 Augustu la Celeiu, de unde la 12 Augustu a pornitu érasi la Corabi'a, aici in aceeasi di a asistatu la trecerea avant-gardei Divisiunei III activa peste Dunare la satulu Ghighinu, care erá regimentulu alu 8-lea de linia cu trupe din tóte 3 armele.

La 13 Augustu regimentulu alu 10-a de Dorobanti a trecutu Dunarea pe pontóne bivoacandu la Ghighinu. — La 14 c. a schimbatu avant-posturile regim. alu 8 spre Plevn'a deasupra satului Mahal'a; a trecutu riulu „Iseru" si a ocupatu positiunea deasupra satului Besilice, ocupandu asemenea satulu Crusiuveni; de unde la 20 c. plecandu a ajunsu la Golenti, unde se strinsese a II-a si III-a divisiune; ér' de aici a inaintatu la Cret'a, facéndu serviciulu de avantposturi si fortificandu acést'a positiune pana la 24 c., candu porni intrég'a brigada si ajunse la Carisiovatz, unde petrecù in avant-posturi pana la 27 c., candu érasi se puse in marsiu cu intréga divisiune trecandu prin satulu Verbiti'a au formatu tabera tóte trupele sub corturi pe unu platou, unde erá feritu de projectilele inimicului, care acuma le arunca cu tóta furia; alu II batalionu sub comand'a d-lui majoru Lipanu formà linia de avantposturi in façi'a inimicului. — La 29 c. sér'a regimentulu erá intregu, sustienere la artileria.

Acumu sosesce diu'a fatala. in care atati bravi din rendurile acestui regimentu trecu in cealalta lume. Marti la 30 Augustu timpulu din diu'a precedenta erá ploiosu si cétia ceea ce era in acésta di si mai multu; cu tóte acestea ordinulu erá datu, ca la 1 óra dupa amédiu regimentulu alu 8-lea de linia si alu 10-lea de Dorobanti — ambele regimente formau o brigada din a 3-a divisiune — voru luá cu asaltu redut'a Griviti'a, preparanduse in acestu scopu scari pentru urcarea parapetului si fascine (snopi) de porumbu pentru astuparea siantiului redutei. Regimentulu la ór'a 10 a. m. impreuna cu alu 8 de linia — dupa luarea supei de diminéti'a — succedati de intrég'a a III-a divisiune pornescu pasulu mortii — dispretiuindu acést'a din urma — dela micu pana la mare plini de mandria, ca sunt cea antaia trupa din armat'a romana, ce da prim'a lovire cu inimiculu; sosescu la loculu, unde trebuiau luate mesurile pentru lupta, se risipescu in tiraliori 2 companii, una sub comand'a locotenentelui Chivu Stanescu si a 3-a sub comand'a capitanului Cracali'a Leonu, ambe aceste companii sub comand'a bravului majoru Siontiu George, care in acele sublime momente din vieti'a s'a a rostitu urmatóriele neuitate cuvinte catra tirailiori:

„Baieti, fiti viteji, inaintati fora frica, noue ni s'a „datu onórea a deschide lupt'a, se aretati, ca suntemu ro„mani bravi si ca scimu a invinge pe turci!"

La ór'a 3 p. m. dandu-se ordinulu de asaltu de d-lu colonelu Ipatescu, comandantulu brigadei, d-lu majoru Siontiu, inaintéza cu tiraliorii si sustienerile, trei companii, ce erau cu scarile si fascinele ii urméza; inaintéza I-lu batalionu din alu 8-lea pentru atacu si in fine inaintéza si restulu de companii din alu 10-lea de Dorobanti, ce erau cá reserva spre ajutoriu celoru din focu. Cu tóta intinderea cea mare a vaii ce a traversatu, la care se mai adauga hatisiulu de padure pe panta despre inimicu, care abia oferea cate o poteca de strabatutu, mergendu ómenii pe flancu pe unu rendu; curagiosii si vitejii Dorobanti alaturi cu fratii loru dela alu 8-lea din cei ce au mai scapatu cu vieti'a dintre ingrozitóriele obuse tramise cu multa precisiune dela Bacovu si de plóia de glontie, ce se versà asupra-le din acést'a re-

duta, totusi le-a succesu a alungá pe inimicu din siantiuri apropianduse a intrá in fortu si luptandu-se la bajoneta.

Abia strabatura hatisiulu de padure si bravuln majoru Siontiu cade mortu intre vitejii ce-i conducea; curagiosulu capitanu Cracalį'a luandu pusc'a din man'a caporalului Andronicu Alecsandru (acumu sergentu) a trasu cu furia focuri in adversariu, pe candu'lu lovesce si pe densulu unu glontiu in peptu si cade mortu. — Locotenentulu Chivu in fruntea ómeniloru sei cade lovitu in capu de unu glontiu, remanendu mortu cu cameradii sei pe campulu de lupta; locotenentulu Gheorgheviciu, ranitŭ gravu in pantece, móre in spitalulu Turnu-Magurele.

Intre raniti, cari traiescu, sunt: Capitanulu Vâlcescu, carui'a i s'a taiatu pulp'a piciorului pentru a-i scóte glonliulu; capitanulu Manolescu; locotenentii Ene, Thinca si Paciurea; sub-locot. Elefterescu.

Din gradele inferióre remasi morti: Sergenti 2, corporali 7, soldati 80, totalu 89; raniti: sergenti-majoru 4, sergenti 12, corporali 24, soldati 203, corn. 3, totalu 246.

Redut'a remasa in man'a turciloru, restulu de trupe, dupa semnalu s'au retrasu si regimentulu reorganisandu-se a alternatu la serviciulu de avant-posturi pana la 3 Oct., candu a plecatu la Gaureni pentru lucrari de fortificatiune, ce s'au construitu in contra turciloru, la casu de unu atacu din partele alu flancului dreptu alu armatei romane; de aici la 15 c. a plecatu la Ghighinu-Mahal'a — regimentulu avendu ordinu a face parte din detasiamentulu insarcinatu cu luarea Rahovei sub comand'a d-lui colonelu Slaniceanu.

(Va urmá.)

Concertulu Statescu.

Brasiovu, 22 Septembre, 1878.

In Brasiovu s'au datu fórte puçine concerte, cari se fi fostu asia de bine si de unu publicu atatu de distinsu frecuentate, cá celu arangiatu Sambata séra in 21/9 Septembre de catra Dómn'a Victori'a Statescu nascuta Popoviciu, in favorulu soldatiloru raniti in Bosni'a. Ce e dreptu anunciulu, care spunea ca domn'a Statescu este eleva renumitului professoru Roger dela conservatoriulu din Parisu si scopulu ce'lu nobilu, ce a fostu indemnat'o a arangiá acestu concertu inca a atrasu pe multi, cu tóte aceste nu e de negatu, ca scirea respandita in publicu despre facultatile estraordinarie a-le dómnei Statescu, cá cantarétia a fostu caus'a principala, ca sal'a cea mare dela Nrulu 1 éra plina de auditori. Suntemu in placut'a positiune a constatá, ca asteptarile publicului au și fostu pe deplinu satisfacute prin modulu cumu s'a esecutatu program'a alésa, ce amu publicat'o in Nrulu 71 alu fóiei nóstre.

Tener'a dómna Statescu, o aparintia placuta si gentila, intimpinata de catra publicu cu aplause, a debutatu mai antaiu cu „Cavatin'a din Semiramis“ aratandu, ca dispune pe lenga o coloratura destera de o positiune inalta brilianta a vocei si ca posede art'a de a dá melodiei espressiunea cuvenita. Mai multu ne-a incantatu domn'a Statescu in duetulu din Hugenoti de Meyerbeer, pe care la esecutatu cu multu focu, cu multa precisiune si cu adenca patrundere a frumósei compositiuni dramatice. In pies'a „L'air de bijoux“ (aria la predarea giuvaereloru) de Faust, domn'a concertista a representatu atatu in cantu catu si in mimica cu multu succesu pe naiv'a fata rapita de splendórea giuvaereloru primite pe neasteptate. Peste totu legeritatea si siguranti'a, cu care dn'a Statescu scie se scóta sonurile mai cu séma in positiunea inalta a vocei apoi estensiunea vocei atatu in suire catu si scadentia, in fine fineti'a espressiunei si simtiulu adencu, cu care a cantatu, a rapitu pe auditori dovedindu prin stralucitulu efectu produsu, ca possede unu talentu musicalu raru si ca pe lenga o mare diligentia, ce a desvoltat'o in timpulu din urma, a avutu si-o scóla din cele mai escelente. Spre laud'a dómnei Statescu trebuie se amintimu si chiar'a pronunciare a tecstului atatu in limb'a italiana, germana, catu si cu deosebire in limb'a francesa.

Dlu George Dim'a directoru de musica la gimnasiulu romanu si la reuniunea de gimnastica si cantari a cantatu balad'a „Belsatzar“ de Heine cu multa desteritate, declamatiunea si intonarea a fostu corecta si frumós'a s'a voce de basu poternica. Asemenea s'a destinsu si in Duetulu cantatu cu dómn'a Statescu precumu si in canteculu „Asra“ de Rubinstein (fiiu alu Moldovei); d. Dim'a convinse si de astadata pe publicu, ca laurii ce ia castigatu inainte cu cativa ani pe scenele germane, au fostu bine meritati. — A mai contribuitu si domnisióra Eugeni'a Popoviciu esecutandu pe pianoforte cu acompaniamentulu bravului violinistu W. Till pies'a „Allegro vivace“ de Mendelssohn. Desteritatea si acurateti'a, cu care a fostu esecutata pies'a e dovada de o technica solida, de care dispune dsiór'a Popoviciu. — In fine capel'a orasienésca, care sub escelent'a conducere a bravului dirigentu Brandner si-a castigatu de cativa ani incóce unu prea frumosu renume, s'a destinsu si de astadata prin piesele „Oberon“ de Weber si „Berceuse“ de Reeber. — Remane inca se mai memoramu ca la acompaniamentulu de piano neobositulu maiestru de piano d. L. Frank a observatu cea mai mare acuratetia si precisiune.

Publiculu si-a aretatu multiamirea prin aplause numeróse, provócandu pe concertisti cu deosebire pe dómn'a Statescu de a repeti cantarea. Resultatulu totalu musicalu alu concertului a fostu surprindiatoriu de bunu, asia, incatu dómn'a Statescu póte fi sigura cá va remané neuitata in animile Brasioveniloru si cu deosebire a publicului iubitoriu de musica. Dómn'a Statescu primésca totodata multiamirile publicului si pentru resultatele materiale ale concertului, care a datu venitulu curatu considerabilu de 390 fl. in favorulu ostasiloru raniti! u. —

Damu locu cu placere urmatórei scrisori ce ne adreséza stimabil'a dómna Victori'a Statescu:

Domnule Redactoru! Miscatu fiindu de calduros'a imbraçiosiare a distinsului publicu brasioveanu, prin concursulu caruia numai am potutu atinge scopulu concertului datu in sér'a de 19/21 Sept. spre ajutoriulu soldatiloru austro-ungari raniti in Bosni'a si Herzegovin'a, 'mi facu o datoria de a-i adressá multiamirile mele, la cari are dreptu si a ve rogá se-i-le aduceti la cunoscintia prin stimabilulu D-vóstre diuariu. Sum'a bruta adunata la aceln concertu a fostu de 506 fl. 50 cr., care prin subtragerea speseloru remanendu 312 fl. 5 cr. s'au si transmisu Presiedintelui comitetului romanu, instituitu in Brasiovu pentru unu scopu identicu. —

Cu asta ocasiune Ve rogu, domnule redactoru, a primí espressiunea distinsei mele eonsideratiuni.

Brasiovu, 25 Septembre 1878.

Victori'a P. Statescu.

(Concertulu Frey si Lassner) Cu doue dile inainte de concertulu dómnei Statescu, adeca in 19 l. c. amu avutu ocasiunea a asistá la concertulu artistiloru Frey si Lassner, care inse din causa, ca artistii erau necunoscuti publicului de aici, n'a fostu dupa asteptare cercetatu. Dlu Frey a caruia instrumentu — flauta — se numera deja intre raritatile musicale, a entusiasmatu pe auditori atatu prin predare, tonu, catu si prin bravur'a brilianta si prin rutin'a s'a artistica. In „Airs roumains“ de Toppler documentà artistulu unu talentu deosebitu pentru music'a nationala romana. Dlu Frey a seceratu cu fantasi'a din „Somnambula“ in séra acést'a aplausele cele mai viue ale publicului incantatu de art'a lui. Staccatulu in acelu tempo cumu l'a produsu dlu Frey e cevasi fórte raru, asemenea si cadenti'a unde fórte usioru ne potemu dá crediementului, ca audimu 3 flaute, pe candu au fostu numai bravurós'a urmare a tonuriloru, adeca a trisuneteloru chromatice. — Dlu Lassner elevulu lui Rubinstein inca a justificatu renumele celu are, cá artistu de rangulu primu, desi nu ne-a potutu tocmai farmecá prin compositiunile sale. In „Polones'a“ de Chopin (Oeuvres posthume), care a rare ori se aude prin concerte, ni se pare ca tempo a fostu pré iute luatu, ear' in „In der Mondnacht“ compusu de artistulu tempoulu a fostu prea incetu. Concertulu in As-dur de Rubinstein si esecutarea baladei au fostu mai stralucite. — Induplecati de mai multi, domnii artisti voru mai dá inca unu concertu, pe care 'lu recomendamu on. publicu spre cercetare catu mai numerósa. —c—.

Diverse.

(Ungari'a si espeditiunea din Bosni'a.) Ungari'a — scrie „P. Napló“ — aduce jertfele cele mai mari de sange in Bosni'a, ca-ci din 80 de regimente de infanteria ale armatei comune 40, adeca jumetate, sunt ungare, si dintre 42 regimente mobilisate, 27 sunt ungare si numai 15 sunt cislaitane. Asemenea intre 6 regimente de cavaleria mobilisate, 5 sunt din Ungari'a. E justa observatiunea lui „Napló“, era inse bine se fi mai adausu, ca regimentele ungare mai multu de jumetate sunt compuse din croati, romani, serbi s. a. din Croati'a si Ungari'a propria. Acést'a observatiune ar' fi fostu nemerita cu atatu mai virtosu, ca ar' fi doveditu, ca la aducerea de jerte se considera egalu tóte natiunalitatile Ungariei.

(Bande bulgare.) Corespondentulu nostru din Bulgari'a ne spuse nu de multu, ca acolo unele capetenii bulgare reu voitórie voiescu se organiseze bande de bulgari, cari se se opuna armatei romane, candu va intrá in Dobrogi'a. Scirea acést'a o constata si o corespondintia ce a primit'o diuariulu „l'Orient“ din Tulcea 21 Sept., dela unu bulgaru, in care se mai dice: „Arme s'au distribuitu spre scopulu acel'a in cantitate destulu de considerabila. Se vorbesce de 8000 pusci, nu potu garantá inse cifr'a. Ceea ce potu garantá e, ca s'au distribuitu arme multe. Cá bulgaru, care iubescu tiér'a mea si iubescu totu asia si Romani'a, care nu ne-a facutu niciodata decatu numai bine, dorescu, cá cu orice pretiu se se evite o ciognire intre aceste doue tieri s. a.“ Póte ca mai toti bulgarii ar' cugetá asia de lealu, de nu ar' fi atitiati de russi.

(Adunarea Alumneului din Timisiór'a.) Cetimu in „Famili'a,“: Adunarea alumneului din Timisiór'a anunciata antaiu nu s'a tienutu, ca-ci n'a participatu nime. Dieu rusine destula! O institutiune, care ar' trebuí se destepte interessulu ori carui romanu, — o institutiune, din care multi tineri din multe parti au avutu ajutórie, astadi sta cá parasita, pentru indiferentismulu modernu. S'a anunciatu dér' a dou'a adunare, si ast'a se tienù la 2 Septembre, chiaru candu curgeau pe aice conferintiele invetiatoresci, si a fostu possibila infatisiarea formala a unui publicu. Dupa deschiderea obicinuita, s'au revediutu lucrarile si socotelile, si s'a constatatu, ca institutulu are 6930 fl. 33 cr., afara de sum'a 1890 fl. periclitata in mass'a concursuala a institutului cadiutu „Gewerbe Bank“. Apoi „Societatea corului vocalu“, incetandu se mai esiste, a cedatu averea sa alumneului, acésta avere consta din niste pretensiuni de vr'o 500 fl. si unu pianu. S'a mai decisu, ca — pana ce fondulu nu se va urcá la 10,000 fl. — se nu se mai dé ajutóre. In fine s'a restauratu comitetulu in persónele dloru: M. Dreghiciu presiedinte. P. Cermena v.-presiedinte, I. Radneantiu notariu, P. Rotaru cassaru, G. Traila controloru, si alti 8 membrii.

(Reuniunea invetiatoriloru) din protopopiatulu de Leta-mare in diecés'a Oradiimari a tienutu adunarea s'a de tómna in opidulu Leta-mare, sub presiedinti'a Rds. D. protopopu si canonicu onorariu Nicolau Vulcanu, asistandu mai multi preoti si toti invetiatorii din districtu, afara de cei din Poceiu. Cu cata parere de reu vedemu, ca protopopiatele invecinate nu mai acurgu la acésta reuniune, spre a formá una mai mare: cu aceeasi bucuria constatamu, ca ea, singura in tóta dieces'a oradana, isi indeplinesce cu zelu sublim'a missiune, cá sentinela in estremulu punctu alu romanismului. De si puçini la numeru, invetiatorii din acestu districtu nu se descuragéza, ci emuléza in diligintia. Recunoscinti'a natiunii este recompens'a loru. Din lucrarile acestei adunari amintimu, ca s'au tienutu patru disertatiuni, si anume dlu Teodoru Manu din Let'a a cetitu unu dialogu despre miscarea pamentului, dlu Georgiu Popu din Bogomiru despre mesurile metrice, dlu George Popu din Ciocaiu despre datoriile copilului catra mai marii sei, dlu Petru Biba despre fractiuni. Viitórea adunare generala se va tiené in Poceiu, in joi'a dupa Pasci. „Fam.“

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 24 Septembre st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	60.95	Oblig. rurali ungare .	73.—
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) .	62.55	„ „ Banat-Timis.	77.75
Losurile din 1860 .	112 —	„ „ transilvane .	85 —
Actiunile bancei nation.	794.—	„ „ croato-slav.	75.—
„ instit. de creditu	232.—	Argintulu in marfuri .	100.05
Londr'a, 3 luni .	116.90	Galbini imperatesci .	5.58
		Napoleond'ori . . .	9.37
		Marci 100 imp. germ. .	57.80

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioane Göt si fiiu Henricu.